

מסורת הש"ס
 א. חולין מא.א.
 ב. ע"ז מב.ב. תוספתא
 חולין פ"ב יח.

גרסות

ואחד לשם דבר כשר יש
 בכתי"י: **ואחד לשם דבר**
 אחר.
 שחיטתו פסולה בחלק
 מכתה"י: **שחיטתו פסולה**.
 לשם נהרות בכתי"י
 כבמקבילה: **לשם ימים**
לשם נהרות וכן הגיה
 הבי"ח.
 שילשול קטן יש בכתי"י
 ובמקורות: **שילשול קטן**
 שבים.

היו שנים אוהזין בסכין ושוחטין, אחד מהם מתכוין לשם אחד מכל אלו הפוסלים, ואחד לשם דבר כשר – הרי שחיטתו פסולה.
א גמרא שנינו שהשוחט לשם הרים וכו' שחיטתו פסולה. ומדייקים: פסולה – אין [כ], אבל זבחי מתים,

שיחשבו כדבר שנזבח לעבודה זרה, לאוסרם בהנאה – לא. ורמינהי [ומשליכים] מראים סתירה ממה ששנינו בברייתא: השוחט לשם (לשם) הרים, לשום גבעות, לשום נהרות, לשום מדברות, לשום חמה ולבנה, לשום כוכבים ומזלות, או לשום מיכאל השר הגדול שבשמים, או אפילו לשום שילשול (תולעת) קטן – הרי אלו זבחי מתים, זבחי עבודה זרה, שאסורים בהנאה! אמר אביי, לא קשיא [אין זה קשה]: הא [זה] ששנינו ששחיטתו פסולה אבל אינו אסור כעבודה זרה, הרי זה באופן דאמר [שהוא אומר] שהוא שוחט לשם הר, שאין ההר כשלעצמו נחשב עבודה זרה. הא [זה] ששנינו בכרייתא שהוא זבח לעבודה זרה, [שהוא אומר] שוחט למזלו של [ההר]. ומעירים: דיקא נמי [מדוייק] הדבר גם כן שבברייתא מדובר במי ששוחט לשם המזל של ההר, דקתני דומיא [שהוא שונה שוחט לשם הרים בדומה] למיכאל שר הגדול, שמע מינה [למד מכאן] שהוא מתכוון למהות רוחנית ולא להר עצמו.

שנים אוהזין – זה נראשו וזה נקמו. לשום דבר כשר – שחיטה קטם. **גמרא** זבחי מתים – ליאסר בהנאה, כדין תקרינת עבודה זרה שאסורה כמת, ומת אסור בהנאה, דנפקא לן במסכת עבודה זרה (כטז, ג) מ"זמת שס מריס" [נמדנר כן], וגמר "שס" "שס" מעגלה ערופה [דנריס כא]. מיכאל ושילשול קטן – כלומר, לשום גדול שזכל הנריות או לשום קטן שזכולן. שילשול = מולעת. דאמר לשום הר – הר אינו נעשה עבודה זרה, דכתיב "אלהיהם על ההרים" – ולא ההרים אלהיהם, נמסכת עבודה זרה (מה, ג), הלך לשמן לא מיקריא זבחי מתים. ומיהו פסולה מלאכול, משום דמלא לשחיטת עבודה זרה מחלפא זה, וכדתני לקמן (חולין מא, ג): השוחט לשום נידר ונידנ – שחיטתו פסולה, משום דדמי לשוחט קדשים בחוץ. לגדא דהר – למלאך הממונה על ההרים. דומיא דמיכאל – דלא מחובר הוא. ובעלי חיים, אף על גב דלא מיתסרי משום עבודה זרה, כדקיימא לן בתמורה (כט, ח), מדאסר רחמנא נעבד לגבוה – מכלל דלהדיוט שרי, מיהו אלהות מקרו, כדכתיב (שמות ח): "הן נוצח את תועבת מריס", וכתיב (דברים ד): "וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים וכל צבא השמים".

תוספות

הא דאמר להר – שאינו נעשה עבודה זרה, כדפירש בקונטרס. ואף על גב דלא חשיב אלוה לאסור התקרובת, מכל מקום עובדו בסייף, כדתניא בפרק "כל הצלמים" (עבודה זרה מו, א): הגויים העובדים את ההרים – הם מותרים, ועובדיהם בסייף. ואמרין נמי בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין סא, א): מידי דהוה אמשתחוה להר, דהר מותר ועובדו בסייף. ואין לתמוה: דכיון דלא מיקרי אלוה, אמאי עובדו בסייף? דדוקא לענין איבוד קרא דלא מיקרי אלוה, דכתיב (דברים יב) ברישיה דקרא "אבד תאבדו". ואם כן הכי פירושו: אלהיהם שעל ההרים תאבדו, ולא ההרים שהם אלהיהם, ועובדים אותם תאבדו. ומה שתקורבת הר מותר – היינו משום דגמרינן מכלים, דכתיב "אבד תאבדו" וגו', ואמרין בפרק "רבי ישמעאל" (עבודה זרה נא, ב): בכלים שששתמשו בהן לעבודה זרה הכתוב מדבר, ואמר רחמנא דדוקא אלהיהם על ההרים, ולא ההרים עצמן אלהיהם. אי נמי, משום הכי העובד בסייף, אף על גב דלא מיקרי אלוה, שהרי מחובר הוא – משום דגלי רחמנא בעובד מזלות דמתחייב, דכתיב (דברים ז) "וראית את השמש" וגו', ואף על פי שמתחברין בגלגל הרקיע. והא דקתני הכא: לשם חמה ולבנה, דהוי זבחי מתים – היינו לגדיהו שהם תלושים המלאכים המנהיגים אותם, כדאמרין במדרש: שנים עשר מלאכים מנהיגים את החמה. ומיהו, בקונטרס לא פירש כן, דמוקי האי קרא ד"וראית את השמש" וגו' בתלושים, ומייתי ראיא מינה דאף על גב דבעלי חיים לא מיתסרי משום עבודה זרה, מכל מקום מיקרי אלוה, ואסירי תקרובת דידהו. ואם תאמר: ומאי שנא תקרובת הר מצפוי הר, דפליגי בה תנאי בפרק "כל הצלמים" (עבודה זרה מה, א) דתנן: ומה שעליהן אסור, דכתיב "לא תחמוד כסף וזהב עליהם", רבי יוסי אומר: על ההרים אלהיהם ולא ההרים אלהיהם. ואמר בגמרא דפליגי בצפוי הר כהר! ויש לומר: דהתם מיירי כשעובדים את הצפוי, ואפילו הכי שרי ליה לרבי יוסי הגלילי, משום דאין עובדין אותו אלא אגב הר, ובטיל לגביה, דלא יהא טפל חמור מן העיקר. ורבנן נמי, אי לאו קרא הווי שרו מהאי טעמא. אי נמי, רבנן אסירי משום שעובדים אותו, וקרא אסמכתא בעלמא. ואם תאמר: דמשמע בריש פרק "כל האסורין" (תמורה כח, ב) דצפוי בעלי חיים מותרים להדיוט, ומוקי "לא תחמוד כסף וזהב עליהם" בדבר שאין בו רוח חיים, אבל בדבר שיש בו רוח חיים, הואיל והוא מותר – צפוי נמי מותר. ואפילו לגבוה משמע התם דהוה שרי, אי לאו דכתיב בו "מן הבקר". ואפילו מיירי כשאין עובדין אותו, מאי שנא מתקרובת בעלי חיים דאסור? ויש לומר: דצפוי שרי טפי, דבטיל אגביהו, דהוה

עיונים

שנים אוהזין בסכין ושוחטין וכו' שחיטתו פסולה יש שפירש שמדובר כשניהם אוהזים בסכין אחד. ובא להשמיענו שלא רק בשכל אחד אחוז בסכין אחר ושוחט, ואין כח של שחיטה כשרה מעורב בשחיטה הפסולה – הרי זה פסול, אלא אפילו כששניהם שוחטים באותו סכין ובאותו מעשה עצמו יש חלק של שחיטה כשרה – שחיטתו פסולה (רשב"א). ויש שפירש להיפך: שמדובר בשחיטה בשני סכינים, ובא לומר שלא רק כששחטו בסכין אחד, ששני הסימנים נשחטים במחשבת עבודה זרה השחיטה פסולה, אלא אפילו בשני סכינים, שיש סימן אחד שנשחט לגמרי בכשרות הרי זה פסול (רבינו יהונתן, וראה מאירי).

פסולה אין זבחי מתים לא התקשו ראשונים: והרי לעיל שנינו בענין השוחט בהמה לגוי, שרי אליעזר פוסל, ושם בודאי מדובר באיסור הנאה, שסתם מחשבת גוי לעבודה זרה! ויש שכתבו כי שם, מתוך שאמר התנא הראשון "שחיטתו כשרה" אמר ר' אליעזר "שחיטתו פסולה", ופירש ואמר: מפני שסתם מחשבת גוי לעבודה זרה, לומר שאסורה אף בהנאה (רמב"ן).

זבחי מתים לא "זבחי מתים" הוא הכינוי לבעלי חיים שנשחטו לעבודה זרה, על פי לשון הפסוק "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים" (תהלים קו, כח). **מיכאל השר הגדול** הוא לשון הכתוב (דניאל יב, א), והוא השר של ישראל כמבואר באותו כתוב עצמו. והכוונה היא לשר הנכבד ביותר, הראשון בין המלאכים (ראה ביר פמ"ח י. ברכות ד, ב ועד).

הא דאמר להר רשיי פירש כי אדם זה נתכוון לעבוד את ההר כאלוה, אלא שממה שדרשו חכמים את הכתוב "אבד תאבדו וכו' את אלהיהם על ההרים" (דברים יב, ב) – ולא ההרים אלהיהם, לומר שההרים אינם נאסרים כשעבדו אותם, יש ללמוד שאינם נחשבים כאלוה, וממילא אין שחיטה לשמם נחשבת שחיטה לעבודה זרה. ומה שעל כל פנים שחיטה פסולה היא והבהמה אסורה באכילה – גזירה של חכמים היא, משום שהיא דומה לשחיטה לעבודה זרה, ובדומה למה שאסרו (להלן מא, ב) חולין שנשחטו לשם קרבן עולה וכיוצא בו, משום שהוא דומה לשחיטת קדשים בחוץ (רשיי). או משום סרך עבודה זרה שיש בכך (רא"ה).

כשאמר "לשם הר" סתם, ואין כאן כוונה מבוררת לעבודה זרה. ואילו הרמב"ם (בהלכותיו) פירש שלא נתכוין לעבודה זרה כלל, אלא לשם רפואה או לשם כשפים וכיוצא בהם, ומשום מראית העין הוא שנאסרה באכילה, משום שנראה כמתכוין לעבודה זרה, ולא החמירו לאסורה בהנאה, לפי שאין דרכם של גויים לעבוד הרים וגבעות ומדבריות. ולפי הסברו, הברייתא שאסרה בהנאה כששחט לשרו של הר – אסרה אפילו בשחט לשם רפואה, כיון שדרך הגויים לעבודו (מגיד משנה, וראה רמב"ן). וראה עוד הסבר בפסקי הרי"ד. **לגדא דהר** רשיי פירש כי "גדא דהר" – המלאך הממונה על ההרים, אינו מחובר לקרקע, ולכן בשונה מן ההר יש לו דין אלוה, ולתקורבתו דין זבחי מתים. ואילו רבינו תם הסביר (לשיתו לעיל), כי כיון שלא אמר בצורה סתמית "להר", אלא כיון לדבר מסוים – מוכח כי היתה כוונתו לעבודו בוביחה זו. ובפירוש המדוייק של "גדא דהר" כתב הרמב"ם בפיה"מ ש"גדא" עניינו מול והצלחה, שמקריב לכוכב שממנו המזל של ההר, שממנו תבוא לו ההצלחה, כפירוש חז"ל ל"בא גו" (בראשית ל, יא. ראה ביר פע"א יב), והוא האומר "העורכים לגד שולחן" (ישעיה סה, יא).

דיקא נמי דקתני דומיא דמיכאל שר הגדול לפירוש רשיי, שהבהנאה היא בין דבר מחובר ושאינו מחובר, עולה כי דמיון אינו דווקא למיכאל שר הגדול, ויכול היה לדמותו גם לשילשול שהוזכר בברייתא, שגם הוא אינו מחובר לקרקע, ולכן יש לו דין אלהות (למרות שהוא כשלעצמו אינו נאסר כשעבדוהו). ויש שהסבירו כן גם לשיטת הרמב"ם, המחלק בין דבר שרגילים היו לעבודו לעבודה זרה, לבין דבר שלא היו רגילים בכך, שגם שילשול ושאר בעלי חיים רגילים היו לעובדם (רא"ה).

אורה ההלכה

שנים אוהזין שנים ששוחטים, בין ששניהם אוהזים בסכין אחד בין שכל אחד סכיני בידו, ונתכוון אחד מהם לשם דבר הפוסל את השחיטה – הרי זו שחיטה פסולה. כמשנה. במה דברים אמורים – כשהיה לו בה שותפות, אבל אם לא היה לו בה שותפות – אינה אסורה, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואין כוונתו אלא לצערו. על פי הגמרא להלן מא, א. ויש אומרים שגם בשותף יש לומר שהוא מתכוון לצער חברו ולא לעבודה זרה (כשיטת התוס' שם). (רמב"ם ספר קדושה הלכות שחיטה פרק פ"ב הכ"א. שו"ע יו"ד ד, ד, ה, ג).

השוחט לשום הרים וכו' השוחט לשם הרים וגבעות; לשם חמה ולבנה, כוכבים ומזלות, ימים ונהרות – אין לו דין תקרובת עבודה זרה לאוסרה בהנאה, אבל שחיטתו פסולה, אף על פי שלא נתכוין לעבודה, אלא לרפואה וכיוצא בה מדברי הבאי שאומרים הגויים. שחט לשם שר (או מזל) של הר, או לשם שר אחד משאר הדברים, בין ששחט לשם מיכאל השר הגדול בין ששחט לשם שר של שלשול קטן שבים – הרי שחיטתו כזבחי מתים, ואסור בהנאה. ואפילו לא התכוון לעובדם (שו"ע). כמסקנת הסוגיה להבנת הרמב"ם. (רמב"ם שם הי"ד. שו"ע יו"ד ד, ו).

היתה בהמת חבירו – לא מיבעיא שלו, דמימסרף משום תקרובת עבודה וזה נשחטת סימן אחד. דאף על גב דבעלי חיים אין נאסרים להדיוט, לא משום נעבד שעשאו עבודה זרה, ולא משום מוקלה שהקלו לתקרובת עבודה זרה, כדקיימא לן בתמורה (כט,א): מדאטריין קרא למסרינהו לגבוה, כדמילא (גגא קמא מ,ג): "מן הצקר" – להוילא את הנעבד, "ומן האלן" – להוילא את המוקלה, מכלל להדיוט שרי מיהו, כי עמיד מעשה גגופייהו מיתסרי, כדאמריין בפרק "רבי ישמעאל" (עבודה זרה נד,ב): אף על פי שאמרו המשתחוה לקרקע עולם לא אסרה, חפז זה צורות ושיחין ומעוות והשתחוה להן – אסרן. והכל נמי, אף על גב דלכתי בעלי חיים נינהו – מיתסרי. והאי סימן אחד לאו דוקא, דהוא הדין לחזי סימן. ובהמת חבירו נמי, אף על גב דפשיטא לן דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, אשמועינן רב הונא דאסר לה נמעשה כל דהו.

ב אמר רב הונא: היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודה זרה, כיון ששחט בה אפילו סימן אחד – אסרה. ומעירים: סבר לה [סבור הוה] כי היא [כמו זו] שאמר עולא אמר ר' יוחנן: אף על פי שאמרו המשתחוה לבהמת חבירו לא אסרה על ידי השתחויה זו, אם עשה בה עצמה מעשה של עבודה זרה – אסרה. ואף כאן, הרי שחט אותה. איתבייה [הקשה לו] רב נחמן לרב הונא ממה ששנינו בברייתא: השוחט בהמה שהוקדשה לקרבן חטאת, והיה זה בשבת, בחוץ (מחוץ לעזרה), ולשם עבודה זרה, ועשה כל אלה בשוגג – חייב שלש חטאות: משום שחיטה בשבת, משום שחיטת קדשים בחוץ, ומשום שחיטה לעבודה זרה. ואי אמרת [ואם אתה אומר] כיון ששחט בה סימן אחד מיד אסרה משום עבודה זרה – משום שחוט חוץ לא ליחייב [שלא יתחייב].

מסורת הש"ס
 ג. ע"ז נד,א.
 ד. שם (ועיי"ש).
 ה. פסחים עג,א. חולין מ,ב.
 גרסות
 סבר לה כי הא דאמר עולא אמר רבי יוחנן יש בכת"י ועוד: סבר לה כדעולא דאמר עולא אמר רבי יוחנן.

רבוצה – לא מיבעיא עומדת, דכשהגביה והרביצה – קנאה להגביה והרביצה – לא מיבעיא אסור אפילו להדיוט. מדפריך התם: טעמא דרבינו קרא, הא לא רבינוהו קרא – צפוי מותר? והא דכתיב (דברים יב) "ואבדתם את שמם מן המקום ההוא" – כל העשוי לשמם. והשתא, למה לי למידק טעמא דרבינוהו קרא? השתא נמי דרבינוהו קרא תקשה ליה: היאך מותר להדיוט? דקרא ד"מן הבקר" לגבוה כתיב! אלא ודאי אף להדיוט אסור. והיינו טעמא, כיון דאשמועינן דאסורים לגבוה, ומיקרי נעבד לכל הפחות לגבי גבוה, בא הכתוב ד"לא תחמוד" לאסור צפוי, אפילו לא יחשב נעבד אלא לגבוה. אף על גב דהר נמי חשוב נעבד לענין גבוה, כדמוכח בפרק "כל הצלמים" (עבודה זרה מ,ב), דהמשתחוה להר אבניו אסורין למזבח, מכל מקום צפוי מותר, דילפינן מכלים דלא מיתסרי, כי היכי דילפינן תקרובת מכלים כדפרישית. ואין להאריך כאן יותר.

תוספות

רבוצה לפני עבודה זרה – פירש בקונטרס: לא מיבעיא עומדת, דכשהגביה והרביצה – קנאה בהגביה ונעשית שלו. ואין נראה, דכי הגביה נמי לא קנה לה לענין שתחשב שלו, אם אין אדם אוסר דבר שאין שלו, דהא גזל ולא נתיאשו הבעלים שניהן אינן יכולין להקדיש, זה לפי שאינו שלו, וזה לפי שאינו ברשותו כו'. ולקמן (מא,א) נמי דאמר רב נחמן: אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, פריך ליה מהמנסך? ומאי פריך מהמנסך? והא מנסך מבי אגביה קנייה, כדאמר ב"הניזקין" (גיטין דף נב,ב)! אלא ודאי בהכי לא חשיב שלו, ואינו קנוי לו אלא להתחייב באונסין. אלא נראה דנקט רבוצה לרבותא, דאף על גב דלא הרביצה ולא עשה בה מעשה גדול כל כך – אסרה.

לפני עבודה זרה – אין לפרש: דוקא לפני עבודה זרה, וכרבי יהודה בן בבא דאמר לקמן (חולין מא,א): אין מנסכין יין אלא לפני עבודה זרה, והוא הדין שאר עבודות. דנראה דדוקא לענין ניסוך קאמר, דבכל דוכתא דאיירי בשוחט לא נקט "לפני עבודה זרה". ועוד, דאמאי פריך בסמוך אשחוט חוץ: לא ליחייב, דמחתך בעפר הוה? התם בשלא שחט לפני עבודה זרה, ולא מתסרא, ומכל מקום חייב העובד, מידי דהוה אעובד להר! אלא ודאי, אף על פי שלא בפני עבודה זרה נמי מתסרא, והא דנקט הכא "לפני עבודה זרה" – אורחא דמלתא נקט. אי נמי, כיון דלפני עבודה זרה הוא, מסתמא לשם עבודה זרה מתכוין אף על פי שלא פירש, וכגון שהוא ישראל משומד. והשתא מצי למימר דנקט רבוצה, דלא מבעיא הרביצה לפני עבודה זרה – דודאי לשם עבודה זרה נתכוון, אלא אפילו רבוצה כבר, כיון דישראל משומד הוא, ושוחט לפני עבודה זרה – מתכוין לעבודה זרה.

כי הא דאמר עולא – לא מייתי סייעתא מעולא אלא מהא דמיתסרא בהמת חבירו על ידי מעשה. אבל דמיתסרא במעשה זוטא אין יכול לדקדק, דדלמא עולא מעשה רבה קאמר, כדאמר בסמוך. והא דקאמר בסמוך: ועולא מעשה כל דהו קאמר – היינו משום דלרב הונא לא מצי לפרושי מעשה רבה, ואם כן על כרחך מעשה כל דהו קאמר, דאי סימן אחד בעי, אם כן הוה ליה לפרושי.

חייב שלש חטאות – לא נחת למנינא, דאם כן ליתני ארבעה, וכגון שהוא יום הכפורים. אלא בהני אשמועינן חידוש, דלענין שבת חייב אף על פי שלא תיקן אלא להוציא מידי אבר מן החי, כדאמר בפסחים בפרק "אלו דברים" (עג,א). ובחוץ לעבודה זרה הוי חידוש, כדמוכח בשמעתא. ואם תאמר: ואמאי חייב משום שחוט חוץ? והא אינו מתקבל בפנים, דחטאת העוף ליתא אלא ביחיד, ואין קרבן יחיד קרב בשבת! ויש לומר: דכיון דאם זרק הורצה, כדאשכחן בפרק שני דביצה (כ,ב), גבי כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן או שלא לזמנו – יש לו להתחייב משום שחוט חוץ. דבפרק "השוחט והמעלה" (ובחים קט,א) מרבינן מקראי לחייב בחוץ, על כל הפסולין שאם עלו לא ירדו. ואף על גב דאיתו ואת בנו בחוץ פטור משום מחוסר זמן, שבת לא חשיב מחוסר זמן, דאין זה אלא משום דאין עשה דקרבן יחיד דוחה לא תעשה דשבת.

עיונים

בהמת חבירו רבוצה לפני עבודה זרה וכו' אסרה כתב רש"י כי מספר חידושים יש בדברי רב הונא: האחד – שלמרות שבעלי חיים שהוקצו לשם עבודה זרה נאסרו לקרבן לה, אינם נאסרים להדיוט, מכל מקום כשעשה בהם מעשה כל שהוא – נאסרו אף להדיוט. וכן לענין מה שנזכר שהיתה זו בהמת חבירו, שלמרות שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, כשעשה בה מעשה – אסרה.

רבוצה כלומר, למרות ששחטה כשהיתה רבוצה. ואין צריך לומר שכך הדין כשהגביהה והרביצה, שבהגבהה זו היה עושה אותה שלו (רש"י). וראשונים אחרים חלקו על כך, שהרי מה שמצאנו שאדם קונה את בהמת חבירו כשהגביהה (ולא היתה כונתו לקנות), הוא רק לחייבו אם אירע בה אונס, אבל לא לעשותה שלו (סנהדרין עב,א). ופירשו כי הדגש הוא שלא רק במקרה שהרביצה ושחטה היה זה אסרה, אלא אפילו היתה כבר רבוצה ושחט בה סימן אחד (תוס', רמב"ן).

לפני עבודה זרה לאו דוקא כשהיתה לפני עבודה זרה, אלא כל ששחט בה סימן אחד לשם עבודה זרה אסרה. אלא שכך דרכו של עולם לשחוט לעבודה זרה לפניו. ועוד יש לומר שכאן מדובר כששחט סתם, אלא כיון שעשה כן לפני עבודה זרה כך אנו מפרשים את מעשיו, ומדובר כאן בישראל שהוא משומד לעבודה זרה (תוס').

סימן אחד כמבואר בעמוד הבא – לאו דוקא סימן אחד, אלא אפילו שחט משהו, שעשה מעשה קטן לשם עבודה זרה, שהרי עיקר הדגש הוא שלא עשה מעשה שלם של שחיטה. ומכל מקום, יש מי שאומר שצריך שיהא זה מעשה שעושה את הבהמה נבילה, ששחט את רובו של קנה, או בוהט כלשהו (ט"ז יו"ד ב סק"י, וראה בנקודות הכסף לש"ך שחלק).

סבר לה כי הא דאמר עולא וכו' מדברי רש"י בהמשך הסוגיה משמע כי רב הונא עצמו סמך את דבריו על דברי עולא. אבל נוסח הדברים כאן מורה לכאורה, שהתלמוד

הוא שסומך את הדברים, וכן נראה מדברי התוס'. ועיין היטב במסכת עבודה זרה (נד,א) שם מסופר כי כשעולא אמר את הדברים לפני חכמי בבל, אמרו לו ששמעתו כבר נתפרשה על ידי רב הונא (וראה בש"מ שהאריך בענין).

חייב שלש חטאות אם עשה בשוגג, אבל במזיד – אין לו כפרה בקרבן, אלא דינו כרת. והעירו ראשונים כי יכול היה לומר ארבע חטאות – אם היה זה גם ביום הכיפורים, אלא שמנה רק את מה שיש בו חידוש: לענין שבת – שאין זה נחשב מקלקל שפטור, כיון שמוציא את הבהמה מידי איסור אבר מן החי לגוים. לענין שחיטת חוץ – שחייב גם על מה שאינו ראוי ליקרב במקדש, שנפסל משום שנשחט לעבודה זרה, ולענין עבודה זרה – למרות שבכך אוסר דבר שאינו שלו, שהרי החטאת מיועדת לכהנים לאכילה. ויש שפירשו כי לא הזכיר כאן יום הכיפורים מפני שמדובר בדיוק באותה שגגה של שבת (בש"מ).

אורח ההלכה
 היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודה זרה בהמה שהוקצתה לעבודה זרה, בין שהקצה לעבודה זרה בין שהקצה להקריבה – הרי זו מותרת באכילה. במה דברים אמורים – כשלא עשה בה מעשה לשם עבודה זרה, אבל עשה בה מעשה כל שהוא, כגון ששחטה לעבודה זרה, אפילו שחט חצי סימן אחד, נאסרה, ואפילו אינה שלו. כרב הונא. וראה להלן מא,א. (רמב"ם ספר המדע הלכות עבודה זרה פ"ח ה"א. שו"ע יו"ד קמה, ח).

השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבודה זרה השוחט בהמת קדשים חוץ לעזרה בשבת לעבודה זרה – חייב שלוש חטאות: משום שחט קדשים בחוץ, ומשום מחלל שבת, ומשום עובד עבודה זרה, שהרי שלושת האיסורים באים כאחת. כברייתא. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות שגגות פרק פ"ד ה"א).

מסורת הש"ס
 א. (תירוץ זה) כתובות לד,א. ב"ק ע"ב. ע"ז לד,ב.
 ב. ראה חולין כח,א. ט"א.

גרסות

בהדי הדדי קאתי בכתחיי:
בהדי הדדי קאתיין.
ועולא מעשה כל דהו קאמר בכתחיי: **עולא מעשה כל שהוא קאמר** ובכתחיי נוסף: **וכיון דשחט בה פורתא אסרה.**
אלא באומר בכתחיי: **באומר.**
לישמעינן זבח רמב"ן הביא גרסה: **אפילו עולה נמי.**

הלוא רק מחתך בעפר הוא נחשב, שהבהמה כבר נפסלה קודם לכן להקרבה, ואין חייבים על כך משום שוחט קדשים בחוץ! אמר רב פפא: **הכא** [כאן] **בברייתא זו בחטאת העוף עסקינן** [עוסקים אנו], שבשחיטת סימן אחד כבר מתחייב עליה משום שחיטת חוץ, כך דכולהו בהדי הדדי קאתי [שכולם. כל האיסורים, בבת אחת הם באים] בשחיטת הסימן ראשון. ומקשים: **מכדי** [הרי] **רב הונא כמאן אמרה לשמעתייה** [כדעת מי אמר את שמועתו זו]? **כדעת עולא**, שאמר: עשה מעשה בבהמת חבירו לעבודה זרה – אסרה, ועולא הרי מעשה כל דהו קאמר [מעשה כל שהוא הוא אומר], ולפי זה, בתחילת שחיטת הסימן הראשון כבר נאסרה, וכשהוא גומר את השחיטה בחוץ – מחתך בעפר הוא! ומתריצים: **אלא** יש לומר שברייתא זו עוסקת אפילו בבהמה, ובאומר השוחט שבגמר זביחה (השחיטה) הוא עובדה את העבודה זרה, ולא קודם לכן, וכך מתחייב על שלוש העבירות כאחת. ומקשים: **אי הכי** [אם כן], **מאי איריא** [מה ש"י]. מדוע דווקא] הזכירה הברייתא חטאת? **לישמעינן** [שישמיע לנו] דין זה בכל זבח! **אלא אמר מר זוטרא משמיה** [משמחו] **של רב פפא: הכא במאי עסקינן** [כאן במה אנו עוסקים]? **בחטאת העוף**. ומה שהקשינו, שלשיטת רב הונא די במעשה כל שהוא לשם עבודה זרה כדי לאסור את העוף, ונמצא שכשהוא גומר את השחיטה כבר נאסרה – יש לתרץ שמדובר כגון שהיה חצי הקנה של העוף פגום עוד לפני שחיטה, והוסף עליו בשבת שחיטה כל שהוא בחוץ לשם עבודה זרה, ובכך גמרו,

הו תיזבתי: מני שחט זה פורתא – פקע שם קדשים מינה, ומיזב שחיטת חוץ ליתיה עד גמר סימן, ומיזב עפר הוא! **אלא** – אפילו צמחא צמחא מתוקמא, ובאומר: איני רוצה לעבוד עבודה זרה בשחיטה זו עד שתגמר. **דהשחא** לא פקע שם זחיס עד גמר זביחה, ומתחייב צולהו. **אי הכי** – דטעמא דמשמע כל זחיס! ומדנקט טמאת, דליתיה נמי צעוף – שמע מינה צמחא העוף קאי. ועולה לא מני למינקט, משום דעולת העוף צעי שני סימנין. ולאו צאמר צמחא זביחה הוא עובדה, דאי אינו עובדה אלא צמחא זביחה, אמאי איכפל לאשמעינן עוף? צמחא נמי חילול והאי פירכא לאו לאותובי לרב הונא נקט לה, דכי מדלית רב הונא מהכא, ותימא דלין אדם אוסר דבר שאינו שלו אלא צמחא זביחה – איכא למיפריך נמי: מאי שנא חטאת דנקט? אלא הכי קפירין: אי איתא דטעמא משום גמר זביחה הוא, מאי שנא עוף? אלא על כרחך טעמא אחרתא הוא. **אלא אמר מר זוטרא** – הא מתניתא מסייע ליה לרב הונא. ומשום הכי נקט חטאת העוף דהכשרו צמינן אחד, דאי חנא זבחה – ליכא לחיוביה צמחא חוץ, משום דמימסר צמחא שחיטה, ופקע שם קדשים מינה כרב הונא. אלא צעוף משכחא שלש טמאות, וכגון שהיה חצי קנה פגום והוסף עליו כל שהוא, דמתכשר צמינן, ומחייב עליה משום שחיטת חוץ. ומיזב חוץ, ומעשה כל דהו דעבודה זרה, ונטילת נשמה דשבת – צמחא דהדי אמו.

תוספות

אי הכי מאי איריא חטאת לישמעינן זבח – לפירוש שני שבקונטרס, דלרב הונא פריך, [דאי] אין אדם אוסר דבר שאינו שלו – אתי שפיר דנקט חטאת, לאפוקי שלמים שהם שלו, צריך לומר דסבר השתא דאתיא כרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון בעלים הן. דלרבנן לא חשיב שום זבח שלו, כדמוכח בזבחים בפרק בתרא (קיד,א) דפריך: בשלמא רובע – שהקדישו ולבסוף רבעו, אלא מוקצה ונעבד היכי משכחת לה? הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו! ומשני: בקדשים קלים ואלבא דרבי יוסי הגלילי, משמע דלרבנן אין אדם יכול לאסור. ומיהו קשה לפירוש זה, דבסמך פריך מההיא ברייתא לרב נחמן דאמר אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ודייק מדאוקמינן בחטאת העוף, טעמא דחטאת העוף, אבל זבח אחר לא. ומאי קושיא? הא מתוקמא

עיונים

מחתך בעפר הוא והקושיה היא רק ביחס לשחיטת חוץ, שאין מתחייבים אלא על שחיטת קדשים שניתן להקריבם בפנים, אבל ביחס לאיסור שבת אין איסור בשחיטה אלא בנטילת נשמה, ועל כך מתחייב בכל אופן. והוא הדין לענין שחיטה לעבודה זרה, שיש בזה מעשה של שחיטה לעבודה זרה (רש"י).

הכא בחטאת העוף עסקינן דכולהו בהדי הדדי וכו' שכיון שהכשרה של חטאת העוף בסימן אחד – חייב על שחיטתה בחוץ בסימן אחד. אבל עולת העוף הכשרה רק בשני סימנים כמו בהמה. והעיר רש"י כי אף שהכשרה של חטאת העוף בפנים הוא על ידי מליקה, ולא על ידי שחיטה שבה עוסקת ברייתא זו, מכל מקום לענין איסור שחיטת קדשים בחוץ מדובר דווקא בשחיטה, מפני שהכשרו של עוף מחוץ למקדש הוא בשחיטה.

מכדי רב הונא כמאן אמרה לשמעתייה כעולא כלומר, מדברי רב הונא כשלעצמם ניתן היה לומר שסימן אחד נאמר בדווקא, מפני שיש בזה מעשה שלם של שחיטה בעוף. אבל ממה שהסמך את דבריו לדברי עולא מוכח שאין לומר כן. שהרי את דברי עולא "כיון שעשה בה מעשה" ניתן להבין באחד משני אופנים – או מעשה גמור, או מעשה כל שהוא, וכיון שאמר רב הונא "סימן אחד" הבהיר שהכוונה אינה למעשה גמור, אלא למעשה כל שהוא, ונמצא שדברי רב הונא ודברי עולא צריכים זה לזה (רמב"ן ר"ט).

אי הכי מאי איריא חטאת שני פירושים הביא רש"י לקושיה זו. לפי הפירוש הראשון, הקושיה היא על פירוש של רב פפא לברייתא: אם מדובר כשאומר בגמר זביחה הוא עובדה, ומטעם זה הוא חייב, מדוע הזכירה דווקא חטאת? אלא וודאי דווקא בחטאת העוף מדובר, ואם כן טעם אחר יש לדבר, וכפי שמסביר מר זוטרא.

ולפי הפירוש השני, שרש"י מעדיפו, אין כאן קושיה על רב פפא, אלא על עיקר דברי רב הונא, שהשוחט סימן אחד בבהמת חבירו לעבודה זרה כבר אסרה: מדוע הזכירה

אורח החלבה

באומר בגמור זביחה וכו' השוחט בהמת קדשים בשבת חוץ לעבודה זרה – חייב שלוש חטאות. משום שוחט קדשים בחוץ ומשום מחלל שבת ומשום עובד עבודה זרה, שהרי שלושת האיסורים באים כאחת. דווקא כשאומר ששוחטה לשם עבודה זרה רק בגמור השחיטה. אבל אם לא אמר כך, משישחט בה מעט לשם עבודה זרה כבר נאסרה, ואינו חייב משום שוחט חוץ עד שישחוט שנים או רוב שנים. השוחט חטאת עוף בחוץ והיה חצי קנה שלה פגום (קודם השחיטה) והוסיף בו כל שהוא בשבת לשם עבודה זרה – חייב שלוש חטאות, שהרי שלושת האיסורים באים כאחת. כברייתא, וכשני ההסברים בגמרא כאן, שאינם סותרים זה את זה (ר"י קורקוס). (רמב"ם ספר קרבנות הלכות שגגות פ"ד ה"א).

אי לא דאמר רב הונא (כו') סימן אחד — ואסקיד אדעולא דמעשה כל דהו אמר. לא הויא חטאת תיובתיה — דעולא, מרישא כי הוה סלקא דעתין דזנהמה קאי, דליכא למימר: מעשה רבה קאמר עולא, דהיינו גמר מעשה. אי לא דאמר רב הונא בהמת חבירו — ואפילו הוה אמר: מעשה כל דהו אסר זנהמתו. לא הויא חטאת תיובתיה — אפילו כדהוה סלקא דעתין זרישא, דזנהמה קאי. דחבריה לא מצי אסר — והאי חטאת דכהניס הוה. דקני ליה לכפרה — שהנעלים מתכפרין נה. לינשא אחרינא: אי הכי, דזנמר זיחה הוה עובדה, מאי איריא חטאת, דמשמע דליכפל תנא לאשמועינן מידי דלית ליה חלק בו, שהנעלים שוחטין אותה והיא כולה לכהניס? לימני זנא, דלישתמע: אפילו שלמים שהן שלו מחייב שלש חטאות, דהא לא פקע שס קדשים מיניה עד גמר זיחה! ומדנקט חטאת, שמת מינה: צעוד עבודה זרה בחטאת שחיטה קאמר, ומשום טעמא דחטאת אינו שלו, ולא מצי אסר במעשה זוטא, דאילו שלמים הוה — אסר במעשה זוטא. ומכל מקום לרב הונא קשיא, דהא מדנקט חטאת שמת מינה: טעמא דתנא — משום דזנר שאינו שלו לא אסר, דהא אמר מר זוטרא: לעולם צעוד בחטאת זיחה. ולא תיקשי לרב הונא, דהכא בחטאת העוף קאי, ובחזי קנה פגוס, דזנהוה מעשה כל דהו דליחטרה זיה אחייב משום שחיטת חוץ. והיינו דנקט חטאת — משום דליחא צעוף. ועולה לא מצי למינקט, משום דאפילו צעוף צעיר סימנין. לא הויא חטאת תיובתיה — דמאי "מעשה" דעולא — מעשה רבה. ולא הוה מילטריין ליה לאוקמי בחטאת העוף, דהאי דנקט חטאת ולא תנא זנא, משום דאילו שלמים, כיון דדידיה נינהו הוה — מיתסרי במעשה כל דהו, וליכא חיוב שחיטת חוץ. אצל חטאת לא מיתסר עד גמר שחיטה, דליכא מעשה רבה. ולשון זה נראה צעיר, דהכי מוסתבר לינשא דתלמודא, דלרב הונא לחודיה קמוחיב. דחבריה לא מצי אסר — במעשה כל דהו. ולהכי תנא חטאת, דכהניס היא, דאילו שלמים — דידיה נינהו, ומיתסרי במעשה כל דהו. כדידיה דמיא — ואפילו הכי קמי דלא מיתסר. אין אדם אוסר דבר שאינו שלו — אפילו צנמר מעשה. ואי דמפרשי: במעשה כל דהו. ולא היא, דאם כן לא הוה מנסך תיובתיה, דהא מעשה גמור הוא, ולקמן מותבי להו ממנסך. ואוקימנא — על כורחין בחטאת העוף, מדלל תנא זנא. ואף על פי דלהנך רבנן לא מצי למימני זנא, דכיון דשלמים דידיה נינהו — הוה מיתסרי בחטאת חסיה, ומו ליכא חיוב שחיטת חוץ. וכי תנא חטאת הוה דבר שאינו שלו, ולא מיתסר, ולא פקע שס קדשים מיניה — אפילו הכי, מדלל נקט עולה דשכיח ולא הוה נמי דידיה, ונקט חטאת, דמידי דלימיה צעוף צסימן אחד — דאי טעמא משום סימן אחד דעוף הוא, ובחזי קנה פגוס, כדלמרין.

דְּכֹוּלְהוּ בְּהַדְי קְאָתְיִין. אָמַר רַב פֶּפֶא: אִי לָאו דְּאָמַר רַב הוֹנָא סִימָן אֶחָד, לָא הוּיָא חֲטָאת תְּיֻובְתִּיהָ, מְאִי מַעְשָׂה? מַעְשָׂה רַבָּה. וְאָמַר רַב פֶּפֶא: אִי לָאו דְּאָמַר רַב הוֹנָא בְּהַמַּת חֲבֵירוֹ, לָא הוּיָא חֲטָאת תְּיֻובְתִּיהָ, מְאִי טַעְמָא? דִּידִיהָ מְצִי אָסֵר, דְּחֲבֵרִיהָ לָא מְצִי אָסֵר. — פְּשִׁיטָא! — מַהוּ דְּתִימָא: פִּינָן דְּקָנִי לִיהָ לְכַפְרָה — פְּדִידִיהָ דְּמִיָּא, קָא מְשַׁמַּע לָן. (נַעַץ סִימָן) רַב נַחֲמָן וְרַב עֲמָרָם וְרַב יֶצְחָק אֲמָרִי: דִּינָן אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינְ שְׁלוֹ. מִיתִיבִי: הַשְּׁוֹחֵט חֲטָאת, בְּשֶׁבֶת בַּחוּץ לְעִבּוּדָה זָרָה — חֵיִיב שְׁלֹשׁ חֲטָאוֹת, וְאוֹקְמִינָן בְּחֲטָאת הָעוֹף וּבְחֲצִי קְנָה פָּגוּס; טַעְמָא דְּחֲטָאת הָעוֹף הוּא, דְּכֹוּלְהוּ בְּהַדְי קְאָתְיִין,

ונמצא דכולהו בהדי הדדי קאתיין [שכולם. כל האיסורים, בבת אחת הם באים]. אמר רב פפא: אי לאו דאמר [אם לא שאמר] רב הונא שדי ששחט בבהמה סימן אחד לשם עבודה זרה כדי לאוסרה, לא הויא [לא היתה] הברייתא בענין חטאת תיובתיה [קושיה עלין]. להסביר: מאי [מהו] מעשה שאמר עולא שאוסר את הבהמה — מעשה רבה [גמור]. שרק אם גמר את השחיטה לעבודה זרה, אסרה, ונמצא שבאותה שעה היה מתחייב על שלושת האיסורים כאחד, וכדברי הברייתא. ועוד אמר רב פפא: אי לאו דאמר [אם לא שאמר] רב הונא שהשוחט בהמת חבירו לעבודה זרה אסרה, לא הויא [לא היתה] הברייתא בענין חטאת תיובתיה [קושיה עלין]. שיכולים היינו להסביר: מאי טעמא [מה טעם הדבר] שאין החטאת נאסרת בתחילת השחיטה — מפני שדידיה מצי אסר [את הבהמה שלו יכול לאסור]. דחבריה לא מצי אסר [את של חבירו אינו יכול לאסור], ובחטאת, הנהנים מבשרה הרי הם הכהנים. ואומרים: לשם מה להשמיענו דברים אלה? פשיטא [פשוט שכן הוא]! ומשיבים: מהו דתימא [שתאמר]: כיון דקני ליה [שקנה אותה את הבהמה] לשם כפרה שלו — כדידיה דמיא [כשלו היא נחשבת]. על כן קא משמע לן [משמע לנן] שאינה נחשבת כשלו ממש. ובניגוד לרב הונא שאמר כי השוחט בהמת חבירו לעבודה זרה אסרה [סימן לשמות האמוראים: נע"ץ — רב נחמן, רב עמרם, רב יצחק] רב נחמן ורב עמרם ורב יצחק אמרי [אומרים]: אין אדם אוסר דבר שאין שלו. מיתבי [מקשים על כך] ממה ששנינו: השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבודה זרה — חייב שלש חטאות, ואוקמינן [והעמדנן] ברייתא זו בחטאת העוף ובחצי קנה פגוס מתחילה, והוסיף עליו כלשהו בשחיטה. ונדייק: טעמא [הטעם. דווקא] בחטאת העוף הוא שמדובר, מפני דכולהו בהדי הדדי קאתיין [שכולם. כל האיסורים, בבת אחת הם באים].

מסורת הש"ס
ג. ראה סנהדרין סה,א. כריתות ג,ב.
ד. פסחים צ,א. יבמות פג,ב. ע"ז מד,א. נג,ב. נד,ב. זבחים קיד,א. חולין מא,א. ילקי"ש תורה שצא. תקפא. תשסד. תתפח. תתקלד. ילקי"ש נ"ך רז.
ה. פסחים עג,א. חולין מא,א.

גרסות
אמר רב פפא... ואמר רב פפא רמב"ן הביא נוסחאות: אמר רבא... ואמר רבא.
אי לאו דאמר רב הונא סימן אחד יש כתיי שנוסף בו: ואסמכיה אדעולא.
מאי מעשה מעשה רבה בכתיי ועוד: מאי טעמא אמינא עולא מעשה רבה קאמר.
דבר שאין שלו בכתיי ועוד: דבר שאינו שלו. ובחצי קנה פגוס מלים אלו חסרות בכתיי.

תוספות

שפיר בחטאת בהמה, ונקט חטאת לאפוקי שלמים! ושמא מתחלה ניחא ליה בחטאת בהמה, כל כמה דלא אסיק אדעתיה שינויא דחטאת העוף ובחצי קנה פגוס. אבל לסוף מסתבר ליה שינויא דחטאת העוף, דאי בחטאת בהמה, ונקט חטאת לאפוקי שלמים — הוה ליה למנקט עולה, כדפירש בקונטרס.

לא הויא חטאת תיובתיה דמאי מעשה מעשה רבה — תימה: פירוש ראשון שבקונטרס, שלא להקשות על רב הונא מדקדק: לאשמועינן זבח, אם כן היכי מצי למימר מעשה רבה? הא על כרחך, מדנקט חטאת דייקנין מיניה שיעתא לרב הונא, דמעשה כל דהו! ושמא יש לומר, דהא דנקט חטאת לאשמועינן דאף על גב דקניא ליה לכפרה, אפילו הכי לא חשיב כדידיה לאוסרה במעשה כל דהו.

רב נחמן ורב עמרם ורב יצחק אמרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו — ובמסכת עבודה זרה פרק "רבי ישמעאל" (נד,א) אמילתיה דעולא דלעיל, דאמר להו רב נחמן: אמרו ליה לעולא, כבר תרגמא רב הונא לשמעתיך בבבל — לאו משום דסבר כרב הונא. אלא כלומר, לא הודעתנו שום חידוש, שכבר השמיענו זה רב הונא. ואם תאמר: בעובדא (עבודה זרה נז,ב) דעל גוי לחנותא והוה חמרא בדוולא, שדא ביה גוי ידא ושיכשך ביה, ואתא מריה דחמרא ושקליה בריתחיה ושדייה לדנא, וגרסינן התם: איקלע רב נחמן למחוזא ואסריה בהנאה, אמאי אסריה? והא אין אדם אוסר דבר שאין שלו! ולמסקנא דקאמר: אפילו למאן דאמר אוסר אדם דבר שאינו שלו — הני מילי גוי, ורב נחמן מצי סבר כתנא קמא, ניחא. אבל למאי דסלקא דעתך דאתי רב נחמן כרבי יהודה ולא כתנא קמא, קשה.

עיונים

אי לאו דאמר רב הונא סימן אחד לא הויא חטאת תיובתיה כלומר, לולי דבריו לא היינו צריכים להגיע למסקנה שמדובר בחטאת העוף, אלא אפילו בבהמה ניתן היה להבין שעובר על כל שלושת האיסורים כאחד בסוף השחיטה, שהרי אינה נאסרת משום עבודה זרה אלא בסוף.

אי לאו דאמר רב הונא בהמת חבירו כלומר, אם היה אומר שדי בשחיטת סימן אחד כדי לאסור את הבהמה, לא היתה עליו קושיה מן הברייתא. מפני שדווקא בחטאת שאינה שלו, עובר על שלושת האיסורים כאחד, מפני שאינו אוסר את הבהמה מתחילת השחיטה (שאף שאינו אוסר את הבהמה, מכל מקום הוא עצמו מתחייב על כך ששחט לשם עבודה זרה). אבל אם היה זה קרבן אחר, כגון שלמים, שהם נחשבים שלו — היה אוסר את הבהמה בתחילת השחיטה, וממילא לא היתה נאסרת בגמר השחיטה משום שחיטת חוץ, שכבר אינה ראויה להקרב. רב נחמן וכו' אמרי אין אדם אוסר דבר שאין שלו — ואם היה שוחט בהמת חבירו

לעבודה זרה — לא היתה נאסרת. ורבינו חננאל פירש כי הכוונה היא שאינה נאסרת בשחיטת סימן אחד בלבד, אבל במעשה גמור, אם היה גומר את השחיטה — היתה נאסרת גם לשית רב נחמן ורב עמרם ורב יצחק. אבל רש"י חלק על כך, שהרי הקשו עליהם להלן ממנסך יין חבירו, שהוא אוסרו, ומה קושיה היא? והרי מנסך הוא מעשה גמור ובכגון זה ודאי שאוסר! והסבירו ראשונים כי לשית רבינו חננאל, כיון שמדובר בהיזק שאינו ניכר — אין זה בגדר מעשה גמור (רמב"ן). עוד כתבו ראשונים, כי גם רב נחמן ורב עמרם ורב יצחק שאמרו שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, לא אמרו אלא לענין איסור הנאה, אבל באכילה גם הם אוסרים. וטעם הדבר, מפני ששחיטה לעבודה זרה שחיטה שאינה ראויה היא, וכאילו נחר את הבהמה (רא"ה). או מפני שלענין איסור אכילה אין לומר שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, שהרי אין הוא אוסרה, אלא שאינו מתירה, וכאילו לא נשחטה אלא מתה מאליה (רי"ג). אבל הרשב"א כתב כי כל שאינו אוסר של חבירו — אינו אוסרו אף באכילה.